

הבוסתן היה נטוע רימונים ותאנים (אנחנו היינו חוכרים מדי פעם עץ תאנה בבוסתן הזה וקוטפים תאנים טובות כל הקיץ. הבוסתן או חלקו, נמסר שנה אחת בחכירה לבחור שרצה לעבוד, אבל היתה לו בעייה של כלי עבודה. הלך ברגל עד כנרת ובחזרה להביא את המעדר שלו משם). הצעירות היו חלק מאותן קבוצות הפועלים והשומרים שהתגוררו במטולה בשנות המלחמה ואחריה. אשתי לעתיד, בת שבע, היתה ביניהן.

תלאות, רעב, חיפושים ומאסרים ובתוך כל אלה חיי חברה וחיי נעורים סוערים. הפועלים, השומרים, הצעירות, אלה השאירו חותם עלינו, בני המושבה ורובנו הצטרפנו בעתיד לתנועת העבודה.²¹

בשרות התורכים

קצין תורכי ישב דרך קבע במטולה. תפקידו היה לגבות את חלקה של הממשלה ביבולים.

עוזרו היה סמל ערבי מצידון ששימש לו מתורגמן. את התבואה ריכזו במחסנים במושבה. יום חורף אחד בשנת 1916 קיבלנו פקודה מהקצין לא לצאת לשדות ולרכז את כל העגלות והסוסים. היה עלינו להוביל את שקי התבואה למחסני הצבא בראש-פינה.

באין ברירה העמסנו העגלות ויצאנו. הדרך ממטולה לראש-פינה דרך ביצות החולה היתה ארוכה. שעות אחדות הזדחלנו בבוץ. החשיכה ירדה ועד ראש-פינה נשארו עדיין מספר קילומטרים. נשארו ליד העגלות בלילה בחורשה הקטנה בבואזיה,²² בגשם, בלי אוכל לא לעצמנו ולא לבהמות. בחורשה זו היו הבדואים מחזיקים עצי הסקה לחורף. לפי המסורת שלהם המקום מקודש ואיש לא יגע בערימת העצים של חברו. סחבנו עצים מהערימות ועשינו מדורה... לא היתה ברירה. כשיצאנו להמשך הדרך הספקנו לעבור מרחק קצר בלבד ואז נפל הסוס הטוב שלי ומת. לא עמד במאמץ.

לפני פסח תרע"ו 1916 קיבלתי צו גיוס לצבא התורכי (התורכים לא גייסו אותנו לצבא הלוחם, אלא לצבא העבודה).

אז כבר ידעו על הסכנות שארבו לאנשים בשירות התורכים וניסו להחלץ בכל דרך.

בחג השבועות באותה שנה, אני מקדים את המאוחר - כאשר נאלצתי לצאת